

Anna Svärd

Helsingfors universitet
Medicinska fakulteten,
Avdelningen för folkhälsovetenskap

Disputation 15.3.2019
Helsingfors universitet

Opponent: Clas-Håkan Nygård
Handledare: Jouni Lahti,
Tea Lallukka,
Ossi Rahkonen

Body weight and mental health: a follow-up study on health functioning and work disability

Övervikt och psykisk ohälsa är betydande folkhälsoproblem som har ett samband med somatisk ohälsa och nedsatt funktions- och arbetsförmåga. Psykisk ohälsa och sjukdomar i rörelseorganen, som är starkt förknippade med fetma, orsakar över hälften av sjukfrånvarodagarna och två tredjedelar av sjukpensionerna i Finland. Flera studier har visat att sambandet mellan fetma och psykisk ohälsa är dubbelriktat, men sambandets riktning och dess roll hos arbetstagare är oklart.

Studiens syfte var att undersöka sambandet mellan kroppsmasseindex (body mass index, BMI), och efterföljande psykisk hälsa bland medelålders arbetstagare. Förutom kroppsmasseindex undersöktes även viktförändring (delstudierna II och III) och samverkan mellan kroppsmasseindex och nedsatt psykiskt välbefinnande vid sjukpension (common mental disorders) (delstudie IV). Psykisk ohälsa undersöktes med självrapporterade uppgifter om psykisk funktionsförmåga och med registerdata innehållande information om läkemedelsersättningar för psykofarmaka och information om sjukskrivningar och sjukpension på grund av psykiatriska diagnoser. I delstudierna II–IV undersöktes även fysisk funktionsförmåga samt arbetsoförmåga i allmänhet och på grund av sjukdomar i rörelseorganen.

Studien är en del av undersökningen Helsinki Health Study, som är en kohortstudie som inleddes åren 2000–2002 (N = 8 960, svarsfrekvens 67 %). Studiens syfte är att undersöka hälsan hos 40–60-åriga anställda vid Helsingfors stad. Kohorten har följts upp med postundersökningar 2007 (N = 7322, svarsfrekvens 83 %) och 2012 (N = 6,814, svarsfrekvens 79 %). För dem som gav samtycke till extern länkning (74 %) har data kopplats

samman med nationella finländska register. Uppgifterna om sjukfrånvaro och läkemedelsersättningar härstammar från Folkpensionsanstalten och uppgifterna om sjukpension från Pensionsskyddscentralen. Information om vikt, längd och kovariater samlades in med formulär. De statistiska metoder som användes i studien var analysmodell för upprepade mätningar, Cox proportionella riskmodell och negativ binomial regressionsmodell.

Det upptäcktes inget samband mellan fetma och psykotropisk medicineri generellt, även om det hittades ett samband mellan fetma och sedativ medicineri hos män. Det upptäcktes heller inget samband mellan fetma och dålig psykisk funktionsförmåga, även om sambanden mellan fetma, viktuppgång och dålig fysisk funktionsförmåga var starka. Fetma, både bland kvinnor med viktuppgång och stabil vikt och viktuppgång bland överviktiga män, var associerad med sjukskrivningar på grund av psykiatriska diagnoser. Vad gäller sjukpension visade det sig att övervikt bland kvinnor verkade vara självständigt associerad med sjukpension generellt och på grund av muskuloskeletala och psykiatriska diagnoser.

Övervikt och viktuppgång var vanligt förekommande i den undersökta befolkningsgruppen. Både övervikt och viktuppgång var starkt associerade med dålig fysisk funktionsförmåga samt arbetsoförmåga i allmänhet och arbetsoförmåga orsakad av sjukdomar i rörelseorganen. Däremot framstod sambandet mellan övervikt och efterföljande psykisk hälsa som svagt och i huvudsak icke-existerande, även om tvärsnittssamband upptäcktes. Ur ett folkhälsoperspektiv är det viktigt att både övervikt och psykisk ohälsa förebyggs på alla samhällsnivåer och inom alla samhällssektorer. Primär- och företagshälsovården behöver ha tillräckliga resurser för att kunna uppmärksamma viktuppgång och mental ohälsa på ett tidigt stadium.

Päivi Merkkola-von Schantz

Helsingfors universitet
Medicinska fakulteten,
doktorandprogrammet
i klinisk forskning

Disputation 1.3.2019
Helsingfors universitet

Opponent: Demiri Efterpi
Handledare: Susanna Kauhanen,
Tiina Jahkola

**Bröstreduktionsplastik
– Pre- och postoperativ
identifiering av bröstcancer
och vävnadsförändringar
med höjd cancerrisk**

Bröstreduktionsplastik, det vill säga bröstförminskning av hälsoskäl, är ett vanligt plastikkirurgiskt ingrepp. Det förekommer stor variation i den preoperativa bilddiagnostiken och i de histopatologiska undersökningsprotokollen mellan olika sjukvårdsdistrikt såväl nationellt som internationellt. Dessutom existerar det ingen standardiserad metod för bearbetning och histopatologisk undersökning av bröstreduktionsresektaten.

Vårt syfte var att analysera förekomsten av bröstcancer och vävnadsförändringar med höjd cancerrisk hos reduktionsplastikpatienter med eller utan tidigare bröstcancer. Vi analyserade om patienter med avvikande histopatologi skiljde sig demografiskt från övriga patienter. Hos patienter med tidigare bröstcancer studerade vi om tidpunkten för bröstreduktionsplastiken i förhållande till den onkologiska behandlingen påverkade förekomsten av avvikande vävnadsförändringar. Vårt ändamål var även att retrospektivt beskriva tillämpningen av olika bilddiagnostiska metoder samt att undersöka sambandet mellan preoperativ bilddiagnostik och de slutliga histopatologiska resultaten hos bröstreduktionspatienter.

I studien analyserades 1 255 kvinnor som genomgått en bröstreduktionsoperation under perioden 1/2007–12/2011 retrospektivt för demografi, preoperativ bilddiagnostik, ytterligare preoperativ undersökning, histopatologisk redogörelse och postoperativ uppföljning.

Resultaten visade avvikande vävnadsfynd hos 10,4 procent ($n = 88$) av de bröstreduktionspatienter som inte haft bröstcancer tidigare ($n = 918$). Bröstcancer hittades hos 1,2 procent ($n = 10$)

och vävnadsförändringar med hög bröstcancerrisk hos 5,5 procent ($n = 47$) av patienterna. Patienters ålder ($p < 0,001$) och resektatens vikt ($p < 0,001$) visade sig vara signifikant högre hos patienter med avvikande histopatologi. Den preoperativa bilddiagnostiken var normal hos 81 procent av patienterna med avvikande histopatologi. Den preoperativa undersökningen avslöjade endast två fall av hög bröstcancerrisk och två fall av cancer. Hos två av patienterna kunde man senare hitta bröstcancer i samma bröst där vävnadsförändringar med hög bröstcancerrisk ursprungligen hade hittats.

Bland kvinnor som tidigare haft bröstcancer ($n = 329$) hittades avvikande histopatologi hos 21,5 procent ($n = 68$) av patienterna. Vävnadsförändring med hög cancerrisk hittades hos 11,7 procent ($n = 37$) av patienterna och bröstcancer hos 1,9 procent ($n = 6$) av patienterna. Den avvikande histopatologin korrelerade med högre ålder ($p = 0,0053$), tyngre resekat ($p = 0,0491$) och ingen tidigare bröstkirurgi ($p < 0,001$). Avvikande histopatologi var även vanligare hos patienter som hade genomgått bröstreduktionsplastik före cancerbehandlingen ($p < 0,001$) och hos patienter som hade genomgått direktrekonstruktion ($p = 0,0064$).

Sammanfattningsvis hittas ett avsevärt antal fall av bröstcancer och vävnadsförändringar med hög cancerrisk i vävnadsresektaten efter bröstreduktionsplastik. Förekomsten fördubblas hos patienter med tidigare bröstcancer, och avvikande fynd upptäcks om bröstreduktionsplastik har genomförts före den onkologiska behandlingen. Avvikande histopatologi korrelerar med högre ålder och med tyngre resekat. Preoperativ bilddiagnostik och demografi upptäcker än så länge inte i tillräcklig grad bröstcancer eller vävnadsförändringar med hög cancerrisk. Därför är histopatologisk undersökning att rekommendera.